

הקדמה למסכת סנהדרין

משנה אבות א, יח

רבן שמעון בן גמליאל אומר, על שלשה דברים העולם עומד, על הדין ועל האמת ועל השלום, שנאמר (זכריה ח) אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם.

מבנה המסכת—שתי חטיבות מרכזיות :

- א. פרקים א-ו: סדרי הדין (הרכבים, סדרי הדין בתוך ההרכבים) .
- ב. אמצע פרק ו עד סוף המסכת (עד סוף מסכת מכות) : חטיבת העונשים.

משנה סנהדרין א, ה

אין דנין לא את השבט ולא את נביא השקר ולא את כהן גדול, אלא על פי בית דין של שבעים ואחד. ואין מוציאין למלחמת הרשות, אלא על פי בית דין של שבעים ואחד. אין מוסיפין על העיר ועל העזרות, אלא על פי בית דין של שבעים ואחד. אין עושין סנהדריות לשבטים, אלא על פי בית דין של שבעים ואחד. אין עושין עיר הנדחת, אלא על פי בית דין של שבעים ואחד. ואין עושין עיר הנדחת בספר, ולא שלש, אבל עושין אחת או שתיים.

תוספתא סנהדרין א, ט

יהו הדיינין יודעין את מי הם דנין ולפני מי הן דנין ועם מי הן דנין ומי הוא דן עמהן. ויהיו העדים יודעים את מי הם מעידין ולפני מי הן מעידין ועם מי הם מעידין ומי הוא מעיד עמהם, שנאמר ועמדו שני האנשים אשר להם הריב לפני ה' [לפני הכהנים והשפטים אשר יהיו בימים ההם] (דברים יט, יז) ואומ' אלהים נצב בעדת אל בקרב אלהים ישפוט (תהילים פב, א) וכן הוא אומ' ביהושפט ויאמר אל השופטים ראו מה אתם עושים כי לא לאדם תשפטו [כי אם לה'] (דברי הימים ב יט, ו). ושמא יאמר הדיין מה לי בצער הזה והלא כבר נאמר ועמכם דבר המשפט (שם) אין לך אלא מה שעניך ראות.

ירושלמי סנהדרין א, א; יח ע"א

וכי יכול אדם לדון בוראו? אלא אמר הקב"ה אנא אמירת דיהא לראובן מאה דינר ושלמעון ולא כלום, ואתה נוטלן מזה ונותנן לזה שלא כדין, עלי לשלם לו וליפרע מאותו האיש...

מכילתא דר"י, נזיקין טו (מהד' הורביץ-רבין, עמ' 302)

ונקרב בעל הבית אל האלהים הרי אחד, עד האלהים יבא דבר שניהם הרי שנים, אשר ירשיעון אלהים הרי שלשה. מכאן אמרו דיני ממונות בשלשה.

ירושלמי סנהדרין א, א; יח ע"א

רבי יוסי בר חלפתא אתון תרין בר נש מידון קומוי. אמרי ליה. על מנת שתדיננו דין תורה. אמר לון. אני איני יודע דין תורה אלא היודע מחשבות יפרע מאותן האנשים. מקבלין עליכון מה דנא אמר לכון

ר' עקיבה כד הוה בר נש אזל בעי מידון קומיה, הוה אמר ליה הוו יודעין לפני מי אתם עומדין לפני מי שאמר והיה העולם, שני ועמדו שני האנשים אשר להם הריב לפני ה', ולא לפני ר' עקיבה בן יוסף.

משנה מכות א, י

סנהדרין נוהגת בארץ ובחוצה לארץ. סנהדרין ההורגת אחד בשבוע נקראת חובלנית. רבי אלעזר בן עזריה אומר, אחד לשבעים שנה. רבי טרפון ורבי עקיבא אומרים, אילו היינו בסנהדרין לא נהרג אדם מעולם. רבן שמעון בן גמליאל אומר, אף הן מרבין שופכי דמים בישראל.